

Fort Pienc: sobrevivint a l'Any de la Serp

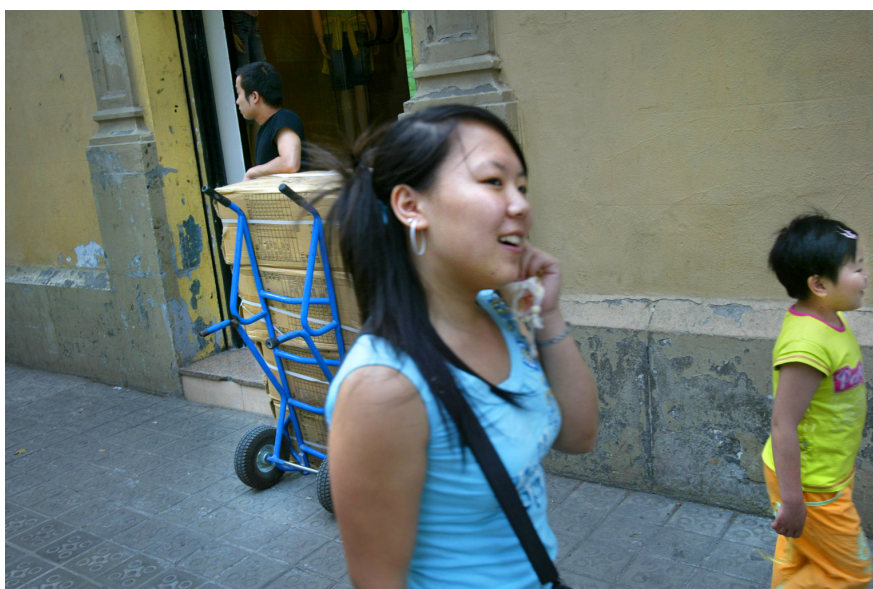
FRANCESC VIADEL

El sol del migdia incendia l'escola Pere Vila de Barcelona. Avui els xinesos celebren l'entrada a l'Any de la Serp i arreu de l'edifici s'han penjat banderoles vermelles on es poden llegir en mandarí expressions de bon auguri. Tot siga per desdir, poèticament, aquells astròlegs malcarats que han vaticinat un any verinós, econòmicament nefast, ple de catàstrofes i conflictes internacionals, alguns de localitzats a Àsia.

Passades les dotze, dos adolescents s'atansen amb pas ferm a l'entrada principal d'un dels tres blocs de maons rojos que té l'escola. Sembla que arriben amb una mica de retard a classe. Vesteixen pantalons amples, jaquetes tipus *dels ianquis*, vambes *skate* i carreguen unes motxilles llampants que ben bé podrien ser Quicksilver, una de les marques preferides pel jovent.

“Esto es como China, pero, en antiguo...”, rebufa en un castellà de polígon un dels xicots, el més baixet, el que va pentinat a la moda *punk*. El seu company assenteix capcinejant. No va gaire desencaminat, el jove. L'edifici de Josep Goday, inaugurat el 29 de març de 1931, ben bé podria formar part d'aquell vell Xangai bigarrat, cosmopolita i colonial amb els seus diplomàtics britànics recorrent el moll de la vora del Huangpu a bord de luxosos Rolls Royce, les orquestres de jazz als hotels mig esbucats, amb els seus inquietants contrabandistes o els seus estranys nouvinguts procedents de la Xina dels dracs alats i els dimonis de muntanya. Res a veure, doncs, amb l'actual Xangai de districtes farcits de gratacels futuristes o, encara, amb la moderna Wenzhou, una de les ciutats que ha proveït Barcelona de més residents orientals. Res a veure amb la Xina real, la del segle XXI, de la qual ens separa la cultura, però també els prejudicis, un grapat d'absurdes llegendes urbanes.

Al Xinatown de Barcelona, a Fort Pienc, la crisi planteja a molts xinesos el dubte de si caldrà tornar a la Xina. Els immigrants més grans qualifiquen aquells joves que no volen ni pensar a tornar-hi de “plàtans” –gros per fora, blancs per dins.

JORDI PLAY

Els magatzems dels comerciants xinesos es concentren a Fort Pienc i els carrers propers, però també la seva vida social i cultural té aquest barri com a punt de referència.

El cas és que, des de fa un any, cada dissabte al matí, el Pere Vila es transforma en l'Escola Xinesa de Barcelona, un centre fundat el 1995 al Masnou sota l'empara de la Unió d'Associacions Xineses de Catalunya que presideix Lam Chueng Ping. No és l'única en funcionament però sí la primera que obri dissabtes. Hi reben classes uns 300 alumnes d'edats que van des dels 3 anys fins als 16 anys, fins i tot hi ha algun alumne que és universitari. Molts procedeixen del mateix barri, el Fort Pienc, el Xinatown de Barcelona, o de ciutats tan properes com Badalona o Santa Coloma de Gramenet. Més de la meitat d'ells, al contrari que les seues professores, són nascuts ací i s'expressen, doncs, en un perfecte castellà. Del que es tracta és de no perdre els orígens, de mantenir un lligam amb la terra que es pot renovar cada dia gràcies a Internet.

Ling Ling, 32 anys, llicenciada en filologia hispànica per la Universitat de Xangai i doctorada a l'Estat espanyol, n'és la directora. "La majoria vénen a aprendre mandarí, però també a relacionar-se amb altres nens, els agrada perquè ací no se senten diferents tot i que a les seues escoles catalanes no tinguen cap problema", assegura. Ling creu que les relacions entre xinesos i catalans són normals, però això no treu que reconega que l'idioma represente una barrera ben sovint insalvable fins al punt que molts xinesos eviten tant com poden fer coses aparentment senzilles com acudir a la consulta del metge. "Per als grans", diu, "l'aprenentatge del castellà és impossible". En aquest cas, com en tantíssims altres, el paper de mediadors resultaria fonamental, segons Ling. Ja es veurà amb el temps, però, quines seran les necessitats reals en funció de la incerta evolució d'una comunitat que durant els darrers anys ha crescut significativament. Segons les dades oficials, a hores d'ara, a Catalunya viuen més de 50.000 xinesos, la majoria procedents de la zona rural de Quíntiang. D'aquests, 16.374 estan instal·lats a la demarcació de Barcelona, 3.000 a la capital, dels quals un terç viuen al barri del Fort Pienc, al districte de l'Eixample. Un altíssim percentatge arriben

Celebració de l'Any Nou xinès al barri barceloní de Fort Pienc, el passat 9 de febrer.

de Quíntiang, una regió especialitzada en immigració des dels anys vint. Allà estan establerts els grans importadors de productes de primera necessitat que acaben sent col·locats aquí, als basars o les botigues.

A Barcelona començaren a establir-se al carrer de Trafalgar a partir de 1992, l'any de les Olimpíades, i substituïren els majoristes autòctons del tèxtil. A partir del 2002 s'incrementà la seua presència i començaren a obrir també negocis a l'altra banda del passeig de Sant Joan, en direcció a Sant Martí.

El professor titular d'història i cultura de la Xina de la Universitat Pompeu Fabra, Manel Ollé, inclou la immigració xinesa en allò que es coneix com a diàspora mercantil, "similar", explica, "a la dels jueus o la dels armenis, per posar dos exemples ben coneguts. A través de la família o de les associa-

cions troben suport. Poden treballar a crèdit o intercanviar informació, prestar-se diners entre ells, és una qüestió de confiança entre parents o fins i tot relacionada amb el paisanatge, s'estableix una xarxa de relacions on cobra una vital importància aquest concepte de confiança, que en el cas dels xinesos es defineix amb el mot *guanxi*. D'altra banda, les famílies sovint són de caràcter transnacional i això permet un intercanvi dels productes, mercaderies, entre països. El sistema permet en alguns casos que es puguin reunir grans quantitats de diners en un període relativament curt a fi de poder engegar un negoci". "El model d'immigració xinesa", continua, "és majoritàriament el d'immigració en xarxa: tothom ajuda tothom. Això no vol dir, però, que siga fàcil aterrar. Sovint, la primera fase de l'immigrant passa per una època

de treball molt dur, d'estalvi, de viure de manera molt frugal a fi d'acumular uns diners”.

Avui, l'Arc del Triomf, fa d'autèntica porta al Xinatown de Barcelona, atapeït de restaurants, alguns de renom entre la comunitat com el Ying Bin Jin, especialitzat en *fondues* o el Chen Ji, a tocar de l'Estació del Nord, supermercats extraordinàriament abastits de productes asiàtics –alguns de molt exòtics– com el de Yang Kuang, perruqueries, autoescoles, gestories, botigues de fotografia, de roba, bars, forns, cibercafès sempre de gom a gom... els xiquets xinesos van a les escoles del barri i als més grans sovint se'ls pot veure ajudant en els negocis de la parentela o bé fent-se càrrec dels més menuts. Molts dels més grans volen tornar a casa i titllen de “plàtans” uns joves grocs per fora i blancs per dins

que se senten d'aquí i que per res del món no viurien a Xina. La crisi pot, però, canviar les coses, forçar totes les situacions de manera imprevista. Com molts altres conciudadans seus, Ling té dubtes sobre el futur de la comunitat: “Molts vingueren amb la idea de fer diners i tornar. Després arrelaren. Tenien la sensació de seguretat. Ara les coses han tornat a canviar. Molts tornen o, si més no, contempen la possibilitat de fer-ho ateses les actuals circumstàncies, davant el temor a perdre-ho tot”. Siga com siga, els negocis continuen funcionant, s'adapten, es renoven, lluiten amb tenacitat contra la crisi. Una voluntat de sobreviure que ha estat capaç d'atreure també les finances. I això és tan cert, que el Commercial Bank of China (ICBC), el més important del gegant asiàtic, acaba d'obrir una sucursal a la cantonada de Casp amb el passeig de Sant Joan. L'oficina, la segona d'aquest banc a l'Estat espanyol, s'ha convertit ràpidament en l'obscur objecte del desig de comerciants de la zona i d'autoritats locals en un moment en què la banca local no solta el puny. Potser sí que n'hi haurà prou per a tots. Per als autòctons, i també, és clar, per als xinesos de casa, dels quals, aproximadament, un 40% són autònoms que somien d'establir-se com a propietaris d'un negoci. Tot plegat, els diners mouen diners i això en principi beneficia tothom.

La integració dels xinesos al barri ha estat tranquil·la. Així ho defensa el secretari de l'Associació de Comerciants de Fort Pienc, i membre també assenyalat de l'associació de veïns, Joaquín Mallen Ros. Per a aquest veterà dirigent veïnal, propietari d'una impremta papereria, la multiculturalitat és una oportunitat i no pas un problema: “Sabem que tenim el problema de l'idioma, però cal fer un esforç”, assegura. Per això des de l'associació s'està intentant acostar els uns i els altres. Fa tot just unes setmanes organitzaren en col·laboració amb el districte i sota el lema “Xinesos a casa nostra” tot un seguit d'activitats pensades justament per a enderrocar prejudicis.

Alguns propietaris de negocis xinesos ja s'han incorporat a l'associació. La tònica general és, doncs, la normalitat. Fet i fet, a penes hi ha hagut

alguna qüestió menor d'adaptació relacionada amb algunes pràctiques comercials, horaris... Tant que els intents durant el 2007 per part d'alguns veïns que ni tan sols eren del Fort Pienc d'encendre les alarmes xenòfobes va quedar en no res. Ningú no va seguir-los i la mateixa associació del barri els va eixir al davant. Les diferències són menors: “Volem viure amb normalitat. Potser sí que hi ha alguns comerciants que es queixen de vegades que els xinesos treballen més barat... bé, això és un lliure mercat, què s'hi pot fer?”, afirma Mallen com convençut que aquesta no és una qüestió rellevant. Creu també que, amb el temps, amb l'arrelament de les noves generacions de xinesos, els lligams seran cada vegada més estrets.

Dana Chen té 19 anys i treballa de dependenta en una botiga de roba. És nascuda a Catalunya i se sent d'aquí. Es diverteix com qualsevol xicoteta de la seua edat que visca a Barcelona. Avui ha arribat una mica tard a la feina perquè fa classes a l'autoescola. Quan entra a la botiga, trafega amb uns penjadors atapeïts de vestits que potser acaben d'entrar al magatzem. Xerrem una estona sobre els problemes amb els seus majors, en general. Reconeix afablement que són dos mons. Finalment, li pregunte si li agrada la Xina. “Sí, m'agrada molt Xina, però només per a anar-hi de vacances... només per a anar-hi de vacances...”, rebla amb un somris.

FRANCESC VIADEL
(Algemesí, 1968),
periodista i
escriptor, s'inicià
professionalment
al diari *Levante*. A
la fi dels noranta
es llicencià en

ciències de la informació per la UAB i de seguida passà a integrar-se en la redacció d'EL TEMPS, on fou cap de redacció a València i membre de l'equip d'investigació. Col·laborador de diversos mitjans escrits, actualment és professor de periodisme de la Facultat de Comunicació Blanquerna de la Universitat Ramon Llull.